

Bijlage A: Methode informatiebeeld R&E

April 2022

Aanleiding en doelstelling

Het programma Radicalisering & Extremisme heeft de behoefte om zicht te hebben op radicalisering en extremisme in de stad. Welke informatie is beschikbaar die hier inzicht in geeft? Welke ontwikkelingen zijn zichtbaar in de verschillende vormen van radicalisering? Om hier inzicht in te krijgen wordt periodiek een informatiebeeld opgesteld. Dit zodat het programmateam gezamenlijk met de partners tijdig kan bepalen of, en zo ja welke, bijsturing nodig is en in hoeverre er voldoende zicht is op bepaalde (nieuwe) fenomenen. Ook kan het beeld dienen om input te geven aan het sociaal domein en preventief beleid gericht op het tegengaan van de vatbaarheid voor radicalisering.

Methode

Stadsdelen

Het informatiebeeld van april 2022 bouwt voort op eerdere informatiebeelden (oktober 2020, april 2021 en oktober 2021). In totaal zijn voor dit informatiebeeld zeven gesprekken gevoerd met professionals uit de stadsdelen. Doordat dit beeld voortbouwt op eerdere informatiebeelden is het totale aantal professionals dat hieraan heeft bijgedragen echter groter. Zo zijn voor het informatiebeeld van april 2021 focusgroepen in de stadsdelen gehouden met bij elkaar 54 professionals. Verder zijn vanuit Onderzoek, Informatie & Statistiek (OIS) actuele cijfers aangeleverd vanuit de Burgermonitor (2021) en Veiligheidsmonitor (2021), op stedelijk, stadsdeel- en op gebiedsniveau.

Op basis van alle gesprekken en de OIS-cijfers zijn beelden per stadsdeel opgesteld. Deze concepten zijn vervolgens voorgelegd aan ^{5.1.2,e} van de stadsdelen om het beeld te verifiëren en na te gaan of de informatie nog actueel is.

Andere bronnen

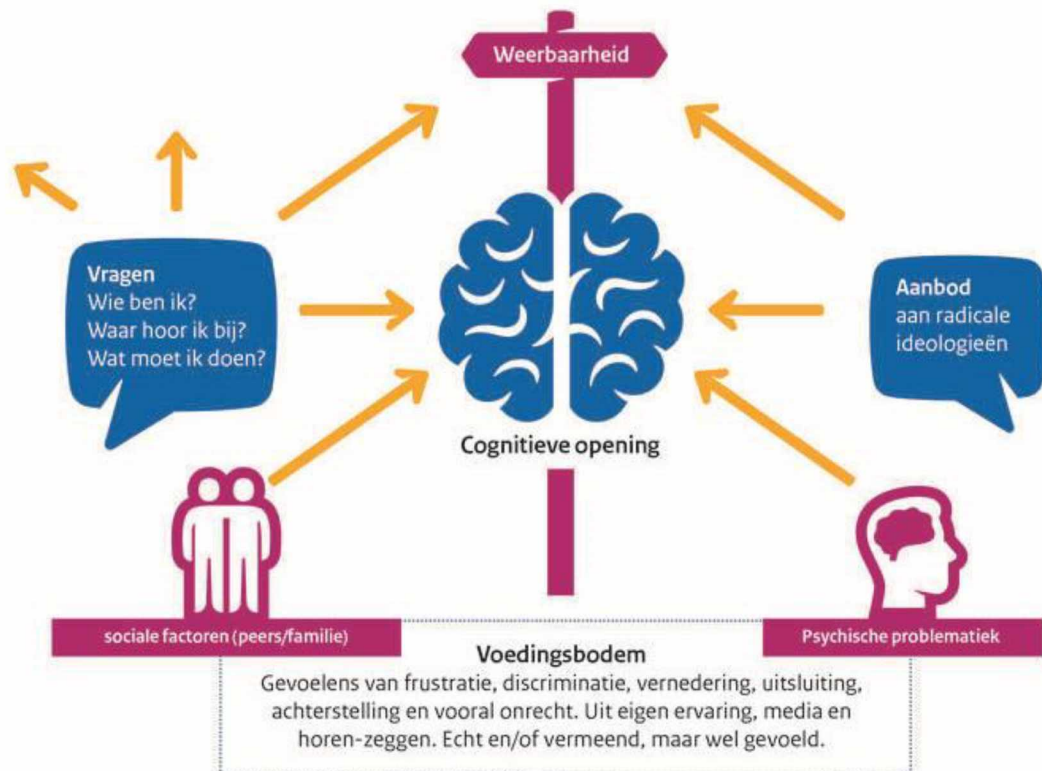
Naast de informatie vanuit de stadsdelen en OIS is het informatiebeeld van april 2022 gebaseerd op de volgende bronnen:

- Informatie vanuit de iPGA-R (peildatum 1 april 2022) en het Steunpunt Radicalisering (periode 1 oktober 2021 tot 1 april 2022);
- Jaarverslag van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (2021);
- ^{5.1.2,e}
- Analytisch gesprek op fenomeenniveau met de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, het Landelijk Steunpunt Extremisme en Reclassering Nederland;
- Enkele gesprekken en overige beschikbare informatie binnen Openbare Orde en Veiligheid;
- Resultaten van een vragenlijstonderzoek onder 134 Amsterdamse professionals, afgenomen in de periode mei-juni 2021.

Op basis van deze bronnen en de beelden per stadsdeel is een concept informatiebeeld opgesteld. Dit concept is vervolgens besproken met en waar mogelijk aangevuld door de CTER-afdeling van de politie Amsterdam, en van feedback voorzien en waar mogelijk aangevuld door het Openbaar Ministerie, de NCTV en verschillende medewerkers van Openbare Orde en Veiligheid (OOV). Citaten vanuit specifieke organisaties zijn aan hen voorgelegd ter verificatie.

Afbakening en beperkingen

Elk radicaliseringsproces is uniek, er is geen vast patroon.¹ Het model van Mellis (2014, zie afbeelding) maakt inzichtelijk dat er om te radicaliseren in elk geval aanbod van radicaal gedachtegoed moet zijn en een cognitieve opening voor dit gedachtegoed, die naast vatbaarheid bepaald wordt door onder meer sociale en psychische factoren. Externe factoren zoals het politieke klimaat of economische ontwikkelingen hebben geen directe invloed op radicalisering, maar sociale en individuele factoren spelen hierin een intermediërende rol. Met andere woorden: externe factoren bepalen de leefomgeving van het individu, maar sociale en individuele factoren bepalen hoe het individu op deze leefomgeving reageert.

Vooraf voor een preventieve aanpak is het van belang niet alleen informatie te hebben over personen die al bereid zijn tot extremisme, maar juist ook over wat daaraan vooraf gaat: de voedingsbodem of vatbaarheid. Risico van een dergelijk breed informatiebeeld is dat deze vatbaarheid als voorspeller wordt gezien voor radicalisering. Dit terwijl vatbaarheid alleen niet leidt tot radicalisering: er zijn immers veel personen die in meer of mindere mate vatbaar zijn, maar slechts een zeer klein aandeel hiervan radicaliseert. Bovendien radicaliseren ook personen

¹ Zie Uitgangspuntennotitie preventie radicalisering voor een overzicht van literatuur en oorzaken van radicalisering.

die niet kwetsbaar zijn en is het risico op stigmatisering van bepaalde (groepen) personen of wijken groot. Tegelijkertijd is er behoefte zicht te hebben op wat er speelt in de stad en hier vroegtijdig naar te kunnen handelen: voorkomen is immers beter dan genezen.

In het informatiebeeld is gekozen voor een brede benadering en getracht dit dilemma recht te doen, evenals de notie dat over bepaalde factoren die wél van belang zijn voor radicalisering – zoals aanbod van extremistisch gedachtegoed of individuele factoren – géén informatie beschikbaar is. Aangezien radicalisering vaak in het onzichtbare speelt en ongrijpbaar is, zal een informatiebeeld over dit onderwerp altijd onvolledig zijn. Bovendien is de gemeente beperkt in wat zij kan en mag op het gebied van informatieverzameling, en daarmee voor een belangrijk deel afhankelijk van wat de veiligheidspartners binnen hun bevoegdheden kunnen delen. De gemeente is immers geen inlichtingenorganisatie en vindt het belangrijk haar bevoegdheden niet te buiten te gaan.

In het informatiebeeld is de informatie die momenteel beschikbaar is verwerkt. Door zowel cijfermatige als kwalitatieve informatie te gebruiken is getracht een zo compleet mogelijk beeld te geven. Beide typen informatie kennen echter beperkingen. Zo gaat het bij kwalitatieve informatie vaak om de mening van één persoon en is het niet mogelijk een representatief beeld te schetsen. Terwijl cijfers afhankelijk zijn van registratie of (in het geval van enquête-onderzoek) respons, en ook slechts een deel van het verhaal vertellen. Ook deze beperkingen moeten in gedachten worden gehouden bij het trekken van conclusies uit deze informatie.